

אלול – חודש הרחמים והסליחות

חודש אלול המקודש הוא זמן תשובה לכל, ויזהר לפשפש במעשיו...
ומצווה להרבות בהם בצדקה וזהו איש לרעהו ומתנות לאביונים.

לקט הקציר - הלכות לר' אברהם כלפון זצ"ל, נולד בשנת 1735 בטריפולי - לוב, נפטר בשנת 1820 בצפת - ישראל.

לך אדני הצדקה ולנו בשת הפנים:

דניאל פרק ט, ז.

לך ה' הצדקה: צידוק הדין הוא. ולנו בושת הפנים: שאנו מכעיסין לפניך ואתה סובלנו. תנחומא, פרשת ראה, סימן טז. ושמעתי מחברי שמעון אביכור: לך ה' הצדקה – כשאין אנו עושים צדקה עם העניים, ה' מסבב הצדקה ממקום אחר, ולנו בושת הפנים.

לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים, מהו כן, אמר ר' נחמיה אפילו בשעה שאנו עושין את הצדקה, מביטים אנו במעשים שלנו ויש לנו בושת פנים. שמות רבה, פרשה מא.

אמר ר' אלעזר כל העושה צדקה כאלו מלאו לכל העולם כולו חסד. שנאמר אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ. והצדקה היא כלי של הקב"ה, שנאמר לך ה' הצדקה. והצדקה שאדם עושה אינו משלו, אלא משל הקב"ה, שנאמר ולך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל, וכתוב לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבאות, וכתוב כי ממך הכל ומידך נתנו לך. מנורת המאור, לר' ישראל אלנקאווה זצ"ל, חי בספרד בראשית המאה ה-14. נהרג בפרעות בשנת קנ"א 1391.

מהי בושת הפנים? אדם הצוה צדקה?

קמתי באשמורת לבקש על עוני

הנה טעם המנהג שנהגו לומר סליחות דווקא באשמורת הבוקר ולא בתחילת הלילה, הוא על פי מה שמבואר בזוהר הקדוש פרשת חיי שרה (דף קל"ב ע"ב): שמשעות הבוקר מתעוררים חסדים בעולם, כפי שנאמר יומם יצווה ה' חסדו. ואילו משעת מנחה עד חצות הלילה מתעוררים מדות הדין... אולם משעת חצות לילה מתעוררים שוב החסדים ומדות הרחמים, ולכן נעים זמירות ישראל דוד המלך, אמר: חצות לילה אקום להודות לך, שהיה קם בשירות ותשבחות ומזמורי תהילים להשם יתברך, וכן אמר: ובלילה שירה עמי. שו"ת יחוה דעת חלק א סימן מו למרן הרב עובדיה יוסף שליט"א, נולד בעיראק בשנת 1903.

לך אדני הצדקה – ולנו בשת הפנים:

בן אדם מה לך גרדם – קום קרא פתחונגים:
שפך שיחה ד' רש סליחה – מאדון האדונים:
רחץ וטוהר ואל תאחר – בטרם ימים פונים:
ומהרה רויץ לעזרה – לפני שזוכן מעוננים:
ומפצע וגם רשע – ברח ופחד מאסוננים:
אנא שעה שמך יודעי – ישראל נאמנים:

לך אדני הצדקה – ולנו בשת הפנים:

ענד כגבר והתגבר – להתודות על חטאים:
יה אל דרש בכבוד ראש – לכפר על פשעים:
כי לעולם לא נעלם – ממנו נפלאים:
וכל מאמר אשר אמר – לפניו הם נקראים:
המרחם הוא ירחם עלינו – פרחם אב על בנים:

לך אדני הצדקה – ולנו בשת הפנים:

פיוט הפותח את אמירת הסליחות. לשמיעה באתר הזמנה לפיוט:
<http://www.piyut.org.il/textual/296.html>

לא יניח אדם לבנו שילך לסליחות לבדו, אלא נוטל אדם את בנו וילכו שניהם יחדיו, ואם האב לא יוכל לילך, יותר טוב שלא יאמר הבן סליחות, ועל זה נאמר ישב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה. מועד לכל חי סימן י"א סעיף כ"ז, לר' חיים פלאג'י זצ"ל, נולד בשנת 1788 באיזמיר, נפטר ב-1869.

למה לא ללכת לסליחות בלי האבא?

יש חמישה דברים, העושה אותן אי אפשר לו שישוב בתשובה גמורה... שהוא דוחק אלו העניינים בחוב שהן חייבים לו עד שמחליטין לו קרקעותיהם או ממלטלים שלהם בפחות משווי, ו, ואינו חושב שיש בזה חטא, כי יאמר: שלי אני נוטל!

אורחות צדיקים, מחבר עלום שם, שער התשובה.